

Мукачівський державний університет
Педагогічний факультет
Кафедра теорії та методики дошкільної освіти

**Методичні рекомендації до організації і проведення
практики педагогічної (практики літньої)**

для здобувачів денної форми навчання
спеціальність 016 «Спеціальна освіта»
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

УДК 378.147.091.33-027.22(072)(075.8)

Розглянуто та схвалено на засіданні кафедри теорії та методики дошкільної освіти

протокол №13 від «7» квітня 2022 року

Розглянуто та рекомендовано до друку науково-методичною радою

*Мукачівського державного університету
протокол №10 від «17» травня 2022 року*

Укладачі:

Кас'яненко О.М. – к.пед.н., доцент кафедри теорії та методики дошкільної освіти МДУ.

Чекан О.І. – к.пед.н., доцент кафедри теорії та методики дошкільної освіти МДУ.

Барна Х.В. – к.пед.н., доцент кафедри теорії та методики дошкільної освіти МДУ.

М54

Методичні рекомендації до організації і проведення практики педагогічної (практики літньої) для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 016 «Спеціальна освіта» денної форми навчання / укладачі О.М. Кас'яненко, О.І. Чекан, Х.В. Барна, Мукачєво: МДУ, 2022. 41 с. (1,8 др.ар).

Методичні рекомендації з проходження практики педагогічної (практики літньої) зі спеціальності 016 “Спеціальна освіта” розраховані для здобувачів 3 курсу педагогічного факультету і є складовою частиною навчальної програми їх підготовки. Методичні рекомендації спрямовані на надання здобувачам вищої освіти допомоги в організації та проведенні практики педагогічної (практики літньої) практики, формування практичних умінь та навичок у здійсненні освітнього процесу з дітьми дошкільного віку з особливими освітніми потребами у літньо-оздоровчий період.

© МДУ, 2022

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	4
Частина I. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ	6
Частина II. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА КЕРІВНИЦТВО ПРАКТИКОЮ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ	13
Частина III. ЗМІСТ ПРАКТИКИ ПЕДАГОГІЧНОЇ (ПРАКТИКИ ЛІТНЬОЇ)	18
Частина IV. ВИМОГИ ДО ЗВІТНОСТІ ТА ПІДВЕДЕННЯ ПІДСУМКІВ ПРАКТИКИ	26
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	33
ДОДАТКИ	37

ПЕРЕДМОВА

Проблема виховання й навчання дітей дошкільного віку з відхиленнями в розвитку є однією з найбільш важливих й актуальних проблем корекційної педагогіки. На даному етапі розвитку системи освіти на перший план висувається створення умов для становлення особистості кожної дитини відповідно до особливостей її психічного й фізичного розвитку, можливостями й здатностями.

Завдяки впровадженню інклюзивного навчання, діти з особливими освітніми потребами мають змогу відвідувати заклади дошкільної освіти. Інклюзивна освіта доступна для дітей, які мають інтелектуальні порушення, затримку психічного розвитку, порушення зору, слуху та мовлення, порушення функції опорно рухового апарату, розлади спектру аутизму тощо. творення таких груп це крок назустріч дитині через новий підхід до виховання та навчання. Важливим є те, щоб не дитина підлаштовувалась під систему, а щоб система враховувала її потреби. Перш за все, потрібно правильно облаштувати простір в інклюзивній групі, забезпечити рівні умови перебування для всіх дітей та виконання корекційно-розвиткового та навчально-виховного процесів, організувати психолого-педагогічний супровід.

Розвиток рухової активності у дитини з особливими освітніми потребами є також «особливими». Так, у таких дітей мають потребу в увазі медиків, педагогів і психологів як фізичне, так і психологічне здоров'я, які ніяким чином не можуть бути відокремленими від повсякденного життя дитини. Як дитина з проблемами у руховій активності, так і дитина з проблемами у розвитку саморегуляції, потребують психолого-педагогічного супроводу у фізичному розвитку.

Оздоровлення дітей у літній період – надзвичайно важлива складова діяльності закладу дошкільної освіти, спрямована на зміцнення

та збереження фізичного та психічного здоров'я дітей, зокрема і дітей з особливими освітніми потребами у спеціальних та інклюзивних групах. Однак лише правильно спланована та організована робота щодо літнього оздоровлення дошкільників буде результативною. Задля досягнення максимального ефекту оздоровчої роботи з дітьми з ООП в закладі дошкільної освіти в літній період слід подбати про: максимальне перебування дітей на свіжому повітрі дотримання режиму дня рухову активність дошкільників систематичне проведення загартовувальних процедур, використовуються засоби профілактики захворювань – загартування, фізіотерапевтичні процедури, фітотерапія, киснева терапія тісну співпрацю педагогів, батьків та медичних працівників урахування індивідуальних особливостей дошкільників. Під час проведення будь-яких загартовувальних процедур діти мають отримувати лише позитивні емоції.

Практика педагогічна (практика літня) здобувачів 3 курсу спеціальності 016 «Спеціальна освіта» проводиться з метою ознайомлення з роботою вихователів спеціальних груп та асистентів вихователів загальноосвітніх ЗДО у літньо-оздоровчий період. Опанування програмами, методами та прийомами теоретичних дисциплін «Основи інклюзивної освіти», «Асистування у системі інклюзії», «Теорія і практикум з логопедії», «Спеціальна методика розвитку мовлення», «Методика навчання здоров'я та здорового способу життя», «Основи образотворчого мистецтва з методикою керівництва», «Спеціальна методика формування елементарних математичних уявлень», «Інноваційні логопедичні технології».

Дана практика є важливою складовою програми підготовки фахівця-корекційного педагога . Проводиться у 6 семестрі для здобувачів першого (бакалаврського) рівня денної форми навчання тривалістю 2 тижні, а на базі спеціальних та інклюзивних груп закладів дошкільної освіти.

Частина I

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ

практики педагогічної (практики літньої)

Метою практики є формування у здобувачів вищої освіти професійних умінь і навичок планування та організації цілісного освітнього процесу в спеціальних та інклюзивних групах закладів дошкільної освіти в літньо-оздоровчий період і самостійне оволодіння функціями діяльності вихователя та асистента вихователя.

Основними завданнями практики педагогічної (практики літньої) є:

- поглиблення та закріплення теоретичних знань здобувачів вищої освіти зі спеціальної педагогіки та психології при здійсненні корекційно-розвиткової роботи впродовж освітнього процесу та в повсякденній діяльності у літньо-оздоровчий період;
- вивчення особливостей діяльності закладу дошкільної освіти, роботи вихователя спеціальних груп і асистента вихователя інклюзивних груп у літньо-оздоровчий період;
- самостійне виконання здобувачами-практикантами всіх функцій вихователя спеціальних груп та асистента вихователя інклюзивних груп ЗДО;
- оволодіння основними методичними підходами до роботи з дітьми дошкільного віку з особливими освітніми потребами в літньо-оздоровчий період;
- організація різних видів заходів у літній період дошкільника з особливими освітніми потребами (ігри, праця, самостійна діяльність, дослідницька діяльність, індивідуальна робота, розваги);
- розвивати уміння використовувати здоров'язбережувальні технології при проведенні режимних моментів та компенсаторно-корекційних заходів у літньо-оздоровчий період;

- формування комунікативних навичок в роботі з дітьми з особливими освітніми потребами, добір методично відповідного мовного матеріалу, наочних і технічних засобів для заняття для дітей з особливими освітніми потребами;
- формування індивідуального стилю в педагогічній діяльності корекційного педагога;
- удосконалення культури педагогічної діяльності (культура мовлення корекційного педагога, культура спілкування, культура зовнішнього вигляду);
- виховання інтересу до майбутньої професії та бажання працювати з дітьми з ООП в літній період, враховуючи їх особливості;
- вивчення інформаційних матеріалів групи і закладу для батьків дітей з особливими освітніми потребами.

Згідно з вимогами освітньої програми здобувачі вищої освіти повинні **знати:**

- нормативно-правові основи роботи вихователя та асистента-вихователя дітей з особливими освітніми потребами;
- специфіку роботи у спеціальних та інклюзивних групах закладів дошкільної для дітей з різними нозологіями у літньо-оздоровчий період;
- мету, зміст і форми роботи асистента вихователя дітей з порушеннями психофізичного розвитку за різними напрямками виховної діяльності;
- самостійно організовувати дітей з ООП для проведення різних видів ігрової навчальної та ігрової діяльності;
- види та особливості планування навчально-виховної роботи з дітьми дошкільного віку з ООП;
- здійснювати групові та індивідуальні види роботи з дітьми з особливими освітніми потребами з різних розділів програми;

- організовувати роботу з батьками дітей з ООП, вивчати кращий досвід сімейного виховання.

Здобувачі вищої освіти повинні **уміти:**

- спостерігати та аналізувати роботу вихователя спеціальної групи (асистента вихователя), помічати та вивчати кращий досвід, вести щоденник;
- планувати свою професійну діяльність як асистента вихователя інклюзивних груп і вихователя дітей з порушеннями психофізичного розвитку;
- проводити організаційно-педагогічні заходи з дітьми з ООП (підготовка та проведення свят, розваг, днів і тижнів здоров'я; участь у міських заходах);
- самостійно готувати та проводити різні види корекційно-розвиткових занять, застосовувати нетрадиційні форми їх проведення;
- здійснювати роботу в оздоровчий період (специфіка роботи з дітьми з ООП влітку з розвитку рухів, загартування, ознайомлення з рідною природою, безпеки життєдіяльності тощо);
- аналізувати досвід своєї педагогічної діяльності;

Компетентності

Інтегральна: здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі і практичні проблеми спеціальної та інклюзивної освіти у процесі корекційно-педагогічної, діагностико-консультативної, дослідницької та культурно-просвітницької діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування основних теорій і методів дефектології і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

ЗК-1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК-2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК-3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК-4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК-5. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так письмово.

ЗК-6. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

ЗК-7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК-8. Здатність працювати в команді.

ЗК-9. Здатність до міжособистісної взаємодії.

ЗК-10. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

СК-1. Усвідомлення сучасних концепцій і теорій функціонування, обмеження життєдіяльності, розвитку, навчання, виховання і соціалізації осіб з особливими освітніми потребами.

СК-2. Здатність до аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду становлення і розвитку спеціальної та інклюзивної освіти.

СК-3. Здатність застосовувати психолого-педагогічні, дефектологічні, медико-біологічні, лінгвістичні знання у сфері професійної діяльності.

СК-4. Здатність планувати та організовувати освітньо-корекційну роботу з урахуванням структури та особливостей порушення (інтелекту, мовлення, слуху, зору, опорно-рухових функцій тощо), актуального стану та потенційних можливостей осіб із особливими освітніми потребами.

СК-5. Здатність реалізовувати ефективні корекційно-освітні технології у роботі з дітьми, підлітками, дорослими з особливими освітніми потребами, доцільно обирати методичне й інформаційно-комп'ютерне забезпечення.

СК-6. Здатність працювати в команді, здійснювати комплексний корекційно-педагогічний, психологічний та соціальний супровід дітей з особливими освітніми потребами, в тому числі з інвалідністю в різних типах закладів.

СК-7. Здатність дотримуватися вимог до організації корекційно-розвивального освітнього середовища.

СК-9. Здатність застосовувати теоретичні, емпіричні методи психолого-педагогічного дослідження, статистичні методи обробки отриманої інформації, визначати достовірність результатів дослідження.

СК-11. Здатність дотримуватися основних принципів, правил, прийомів і форм суб'єкт-суб'єктної комунікації.

СК-12. Здатність організовувати дитячий колектив, створювати в ньому рівноправний клімат і комфортні умови для особистісного розвитку вихованців та їхньої соціальної інтеграції.

СК-13. Здатність будувати гармонійні відносини з особами з психофізичними порушеннями, їхніми сім'ями та учасниками спільнот без упередженого ставлення до їх індивідуальних потреб.

СК-14. Здатність до роботи із спільнотою – на місцевому, регіональному, національному, європейському і більш широкому глобальному рівнях з метою формування толерантного, гуманного ставлення до осіб з особливими освітніми потребами, розвитку здатності до рефлексії, включаючи спроможність обдумувати як власні, так й інші системи цінностей.

СК-15. Здатність аргументовано відстоювати власні професійні переконання, дотримуватись їх у власній фаховій діяльності.

СК-16. Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

СК-17. Здатність усвідомлення сучасних тенденцій у спеціальній освіті, прогнозувати їх потенційні наслідки та моделювати сучасний освітній процес відповідно з технологіями.

СК-20. Здатність проєктувати індивідуальні корекційні програми для дітей з психофізичними та мовленнєвими порушеннями.

СК-22. Здатність до поєднання теорії та практики, прагнення до удосконалення професійної компетентності.

Результати навчання

РН1 Знати сучасні теоретичні основи спеціальної освіти відповідно до спеціалізації, застосовувати методи теоретичного та експериментального дослідження у професійній діяльності, релевантні статистичні методи обробки отриманої інформації, узагальнювати результати дослідження.

РН2 Здійснювати пошук, аналіз і синтез інформації з різних джерел для розв'язування конкретних задач спеціальної та інклюзивної освіти.

РН3 Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування, обмеження життєдіяльності у контексті професійних завдань.

РН4 Застосовувати для розв'язування складних задач спеціальної освіти сучасні методи діагностики психофізичного розвитку дітей, критично оцінювати достовірність одержаних результатів оцінювання, визначати на основі їх інтерпретації особливі освітні потреби дітей та рекомендації щодо створення найоптимальніших умов для здобуття освіти.

РН5 Розуміти принципи, методи, форми та сутність організації освітньо-корекційного процесу в різних типах закладів.

PH6 Планувати освітньо-корекційну роботу на основі результатів психолого-педагогічної діагностики осіб з особливими освітніми потребами з врахуванням їхніх вікових та індивідуально-типологічних відмінностей.

PH7 Вільно спілкуватися державною та іноземною мовами у професійному середовищі, володіти фаховою термінологією та професійним дискурсом.

PH9 Мати навички комплектування та організації діяльності спеціальних закладів освіти, спеціальних груп у закладах дошкільної освіти, спеціальних класів у закладах загальної середньої освіти тощо.

PH10 Здійснювати спостереження за дітьми з психофізичними порушеннями (інтелекту, мовлення, зору, слуху, опорно-рухових функцій тощо), реалізовувати корекційно-педагогічну роботу з урахуванням їхніх психофізичних, вікових особливостей, індивідуальних освітніх потреб, можливостей та здібностей.

PH11 Застосовувати у професійній діяльності знання про методики, технології, форми і засоби реабілітації та корекційно-розвивального навчання дітей з особливими освітніми потребами.

PH12 Аргументувати, планувати та надавати психолого-педагогічні та корекційно-розвиткові послуги (допомогу) відповідно до рівня розвитку і функціонування, обмеження життєдіяльності дитини з особливими освітніми потребами.

PH13 Володіти методиками сприяння соціальної адаптації осіб з особливими освітніми потребами, їхньої підготовки до суспільної та виробничої діяльності.

PH14 Реалізовувати психолого-педагогічний супровід дітей з особливими освітніми потребами в умовах інклюзії у ролі вчителя-дефектолога, асистента вихователя закладу дошкільної освіти тощо.

PH15 Застосовувати у професійній діяльності сучасні універсальні та спеціалізовані інформаційні системи та програмні продукти; бібліотечні ресурси та технології, зокрема електронні; спеціальну апаратуру та інструменти.

PH16 Приймати обґрунтовані рішення з урахуванням цілей, ресурсних і законодавчих обмежень, ціннісних орієнтирів.

PH17 Мати навички самостійного навчання та пошуку необхідної інформації.

PH23 Мати навички самостійного навчання та удосконалення педагогічної майстерності, вирішувати професійні проблеми, дотримуючись етичних норм поведінки.

Частина II
ОРГАНІЗАЦІЯ ТА КЕРІВНИЦТВО ПРАКТИКОЮ
ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Організація практики педагогічної (практики літньої)

Практика педагогічна (практика літня) проводиться у шостому семестрі. Базами практики є: спеціальні група для дітей з особливими потребами та інклюзивні групи закладів дошкільної освіти міста Мукачево.

Перед початком практики методисти проводять діагностику рівня готовності здобувачів до практики у формі методичного допуску, метою якого є діагностика рівня педагогічних знань та практичних навичок роботи з дітьми дошкільного віку, що мають ООП, у а також накопичення здобувачами методичного матеріалу для практики. З цією метою здобувачі-практиканти самостійно добирають дидактичні та рухливі ігри для дітей 3-6 років (не менше десяти), загадки, вірші, інший мовленнєвий матеріал. У «методичних скарбничках» практиканти можуть також подати зразки чи описи цікавих наочних посібників для роботи з дітьми дошкільного віку, створені самими здобувачами, чи запозичені з методичної літератури, фахових журналів.

Проводиться настановча конференція, під час якої здобувачі ознайомлюються з програмою практики: керівники роз'яснюють їм мету практики, ставлять конкретні завдання, інформують про зміст діяльності під час проходження практики, форму звітності, критерії оцінювання тощо.

Режим роботи здобувачів під час практики визначається керівниками практики та узгоджується з правилами внутрішнього розпорядку бази практики.

Практикант призначається у одну з спеціальних груп для дітей з ООП або інклюзивних груп ЗДО, у якій він працює протягом усього періоду практики за розкладом свого фахівця-наставника.

Тривалість робочого дня практиканта – 6 годин. Робочий день розпочинається о 8 год., закінчується о 14 год. (перша зміна). Друга зміна розпочинається о 12 год., закінчується о 18 год.

На період практики в кожній підгрупі здобувачів призначається староста, який веде облік відвідування здобувачами практики, організовує і координує роботу підгрупи, виконує доручення керівника практики, методистів, адміністрації і працівників базового навчального закладу щодо організації і перебігу практики, інформує здобувачів про консультації, семінари.

Послідовність реалізації завдань практики здобувач визначає в індивідуальному плані проходження практики. Він складається у перші дні практики, схвалюється викладачем-методистом та керівником від бази практики. Кожен здобувач працює відповідно до свого індивідуального плану.

Протягом практики педагогічної (практики літньої) практиканти ведуть щоденник педагогічних спостережень, у якому фіксують інформацію, необхідну для виконання завдань практики, висвітлюють хід їх виконання (згідно індивідуального плану проходження практики), в тому числі й роботу зі складання психолого-педагогічних характеристик дитини чи академічної групи здобувачів, з вивчення та аналізу ділової документації навчального закладу. Матеріали щоденника використовують для звіту про виконану під час практики роботу.

Педагогічна практика завершується підсумковою конференцією. У ході конференції здобувачі звітують про свою роботу під час практики, дають узагальнений аналіз її результатів, обмінюються досвідом у формі презентації перебігу практики, обговорюють причини труднощів та висловлюють пропозиції щодо покращення практичної підготовки здобувачів до майбутньої професійної діяльності.

Практикант має право:

- до початку практики отримати у навчальному закладі всі необхідні організаційно-методичні матеріали та консультацію щодо їх оформлення;
- вносити пропозиції щодо методичного забезпечення практики;
- одержувати від керівників консультації щодо організації і проведення різних видів і форм роботи;
- на подовження терміну походження практики при наявності поважних причин та відповідних документів, що їх підтверджують.

Практикант зобов'язаний:

- своєчасно прибути на місце практики і приступити до роботи;
- дотримуватись трудової дисципліни, правил трудового розпорядку, техніки безпеки та інших норм;
- проводити роботу на місці практики згідно з отриманим завданням у режимі роботи ЗДО;
- регулярно відвідувати керівника практики від ЗВО у дні його консультацій на кафедрі;
- виконати поставлені завдання у повному обсязі відповідно до програми практики та рекомендацій від ЗВО та ЗДО;
- провести залікове заняття;
- нести відповідальність за якість виконуваної роботи;
- вчасно і на належному рівні оформити звітну документацію та скласти звіт з практики;
- захистити звіт практики у визначений термін.

До практики допускаються здобувачі які:

- до початку практики отримали у навчальному закладі всі необхідні організаційно - методичні матеріали та консультацію щодо їх оформлення;

- пройшли інструктаж з техніки безпеки та з питань охорони життя і здоров'я дітей;
- розробили папку-скарбничку з конспектами занять з різних розділів програми, різними видами ігор, розваг, форм роботи з батьками та ін.;
- пройшли медичний огляд.

Після отримання допуску здобувачів отримують направлення на педагогічну практику в ЗДО, де працюють на посаді вихователя (спеціальна група) або асистента вихователя (інклюзивна група). Кожний практикант закріплюється на час практики за окремою віковою групою.

Практиканти повинні мати з собою такі **документи**:

- медичну книжку з печаткою про допуск до роботи;
- направлення на педагогічну практику;
- методичні матеріали для роботи з вихованцями.

Контроль за проходженням педагогічної практики (практики літньої) організовує кафедра теорії та методики дошкільної освіти, керівники практики перевіряють документацію здобувачів, консультують їх, надають методичну допомогу.

Безпосередній контроль за роботою практикантів здійснює викладач кафедри, який здійснює керівництво практикою та фахівець від ЗДО за яким закріплений практикант.

Обов'язки керівника практики від ЗВО полягають у:

- наданні оцінки стану та відповідності баз практики основним вимогам, що пред'являються ЗВО до них, та визначенні рівня готовності їх для прийняття здобувачів;
- забезпеченні проведення комплексу організаційних заходів перед відправленням здобувачів на практику, забезпечення здобувачів необхідними документами: щоденником практики та програмою практики;

- складанні графіка виконання програми практики;
- забезпеченні завданнями щодо збирання здобувачами- практикантами матеріалів для виконання наукових досліджень;
- проведенні регулярних (згідно зі складеним і затвердженим графіком) консультацій;
- контролюванні дотримання термінів виконання завдань із практики, їх корегування при необхідності та складання звітів;
- перевірці звітів з практики і допуску їх до захисту;
- організуванні роботи комісії, що створюються на кафедрі для захисту звітів з практики;

Керівництво здобувачами – практикантами на робочих місцях здійснюється керівниками та провідними фахівцями організації, які мають повну вищу освіту.

Основні обов'язки керівників практики від ЗДО – об'єкта практики:

- організування робочого місця та створення необхідних умов для проходження практики; забезпечення здобувачів необхідною інформацією про діяльність ЗДО;
- залучення здобувачів - практикантів до активної участі у роботі,
- забезпечення необхідними методичними матеріалами та технічними засобами;
- контроль за виконанням як окремих завдань, так і всієї програми практики в цілому;
- перевірка підсумкового звіту здобувача та оформлення відгуку.

Частина III
ЗМІСТ ПРАКТИКИ

Опис предмета практики педагогічної (практики літньої)

Таблиця 3.1

Педагогічна практика	Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів: 3	Галузь знань <u>01 Освіта / Педагогіка</u>	Нормативна
Загальна кількість годин: 90	Спеціальність: 016 Спеціальна освіта	Рік підготовки:
		3-й
		Семестр
		6-й
Тижнів - 2	Перший (бакалаврський) рівень	Лабораторна робота
		60 год.
		Самостійна робота
		30 год.
		Індивідуальні завдання: не передбачені
		Вид контролю: диференційований залік

Зміст та завдання практики педагогічної (практики літньої)

Зміст діяльності здобувачів-практикантів:

Виконання завдань практики відбувається поетапно.

На *підготовчому етапі*, в перші дні перебування закладі дошкільної освіти, практиканти ознайомлюються з організацією його роботи, вивчають документацію, спостерігають та аналізують роботу вихователя (асистента вихователя) (проведення режимних процесів, організацію різних видів дитячої діяльності), готуються до самостійної роботи на посаді вихователя (асистента вихователя): складають календарні плани навчально-виховної роботи на період практики, конспекти режимних процесів, занять з фізичної

культури та розваг, виготовляють необхідні дидактичні посібники, ігровий матеріал. На кінець підготовчого періоду здобувачі завершують складання індивідуального плану проходження педагогічної практики, затверджують його у методиста.

Основний етап практики. Здобувачі самостійно працюють на посаді вихователя (асистента вихователя) в першу і другу половину дня. Здійснюють всебічне виховання дітей, добираючи для цього конкретний зміст роботи і засоби педагогічного впливу. Проводять режимні процеси, ігри, спостереження, екскурсії та інші форми навчально-виховної роботи. Особливу увагу приділяють проведенню загартовуючих процедур (повітряні і сонячні ванни, ходьба босоніж, обтирання, обливання водою) та інших фізкультурно-оздоровчих заходів (заняття з фізкультури, рухливі ігри, пішохідні переходи, спортивні розваги, дні здоров'я тощо).

Враховуючи потреби дітей і специфіку навчально-виховних завдань, практиканти організують предметно-ігрове середовище групи, створюють умови для самостійної дитячої діяльності (ігрової, трудової, художньої, пізнавальної); створюють і підтримують у групі психологічно комфортний клімат, забезпечують охорону здоров'я дітей, запобігають виникненню травм; щотижня практиканти організують свята і розваги для дітей із своєї групи або об'єднані вечори дозвілля для дітей різних вікових груп.

Вечори дозвілля та свята для дітей різних вікових груп практиканти можуть готувати і проводити разом.

На *підсумковому етапі* практики здобувачі проводять залікові режимні процеси та заняття з фізичної культури на повітрі. Розваги і вечори дозвілля проводяться як відкриті заходи для здобувачів та педагогів ЗДО. Наприкінці практики здобувачі оформлюють звітну документацію, беруть участь у педагогічній раді (чи виробничій нараді), присвяченій обговоренню підсумків педагогічної практики (практики літньої).

Змістовий модуль I

Спостереження і аналіз педагогічної діяльності вихователя (асистента вихователя) групи дітей дошкільного віку

Самостійному проведенню освітнього процесу в групі передують ознайомлення здобувачів-практикантів з закладом дошкільної освіти, організацією його роботи. Практика розпочинається із бесіди здобувачів з керівником ЗДО, у ході якої практиканти отримують загальні відомості про заклад дошкільної освіти (його тип, вид, контингент вихованців, основні

напрями освітнього процесу з дітьми, пріоритетні завдання, на розв'язання яких спрямована робота закладу), дізнаються. Ознайомлення з системою побудови корекційної роботи з дітьми з ООП та які форми планування навчально-виховної роботи в літній період прийняті в закладі дошкільної освіти. Консультація зі спеціалістами з питання аналізу анамнезу, визначення структури дефекту, первинного, вторинного та третинного дефекту. Бесіди з батьками та вихователями щодо збору інформації про історію розвитку дитини, мікросоціального умов виховання. Спостереження за поведінкою дітей, особливостями їх ігрової діяльності, спілкування, емоційно-вольової сфери. Директор ЗДО проводить також інструктаж здобувачів щодо охорони праці та безпеки життєдіяльності дітей дошкільного віку.

Змістовий модуль II. Самостійне виконання здобувачем-практикантом обов'язків вихователя (асистента вихователя)

Основний етап практики (середина першого тижня – другий тиждень). Здобувачі самостійно працюють на посаді вихователя спеціальної групи або асистента вихователя інклюзивної групи в першу і другу половину дня. Здійснюють всебічне виховання дітей, добираючи для цього конкретний зміст роботи і засоби педагогічного впливу. Проводять режимні процеси, ігри, спостереження, екскурсії та інші форми освітньої роботи. Особливу увагу приділяють проведенню фізкультурно-оздоровчим заходам (заняття з фізкультури, рухливі ігри, пішохідні переходи, спортивні розваги, дні здоров'я тощо). Враховуючи потреби дітей з особливими освітніми потребами і специфіку корекційних та розвиваючих занять, вивчення методики проведення занять з дітьми із ООП, практиканти організують предметно-ігрове середовище групи, створюють умови для самостійної дитячої діяльності (ігрової, трудової, художньої, пізнавальної); створюють і підтримують у групі психологічно комфортний клімат, забезпечують охорону здоров'я дітей, запобігають виникненню травм; щотижня здобувачі організують свята і розваги для дітей своєї групи або об'єднані вечори дозвілля для дітей різних вікових груп. В цей період здобувачі складають психолого-педагогічну характеристику на дитину з ОПП; проводять роботу з батьками: бесіди, консультації з різних питань виховання дітей, залучають батьків до участі у святах, розвагах, екскурсіях та інших формах роботи з дітьми. За потреби закладу дошкільної освіти практиканти виконують окремі доручення методичного характеру: беруть участь у методичній роботі

закладу, виступають перед вихователями з доповідями, повідомленнями, щодо особливостей розвитку дітей з ООП. Для успішного виконання завдань практики здобувачі, які працюють в одній віковій групі, раціонально розподіляють між собою педагогічну діяльність, координують свої дії. Наприклад, один з них проводить роботу з дітьми, інший – спостерігає навчально-виховний процес, потім – навпаки; розваги та свята в групі здобувачі організують спільно. Вечори дозвілля та свята для дітей різних вікових груп практиканти можуть готувати і проводити разом.

При виконанні функцій вихователя (асистента вихователя) надається право використовувати варіативні програми і методики.

1. Охорона і зміцнення здоров'я дітей (материнська функція)

Виділення цієї функції в самостійну і значущу пов'язано з тим, що слабкий організм дітей дошкільного віку з обмеженими можливостями здоров'я спроможний так, як організм школяра боротися з захворюванням і переносить їх важче.

Здобувачі повинні створювати найкращі умови для фізичного розвитку дітей, охорони здоров'я, необхідно приділяти увагу і загартуванню дитячого організму. Ця функція виявляється також і в забезпеченні позитивного емоційного стану кожної дитини з ООП і групи, в турботливому, лагідному відношенні до дітей. Вона включає вміння створювати умови для нормального протікання процесів життєдіяльності, психологічно комфортний клімат кожній дитині з ООП.

В період літньої практики здобувачі проводять наступні форми роботи з фізичного виховання:

- ✓ фізкультурний відпочинок (кожного тижня);
- ✓ фізкультурне свято (на останньому тижні практики);
- ✓ ранкову гімнастику з елементами танцю, аеробіки на свіжому повітрі (щодня) (якщо дозволяє нозологія);
- ✓ заняття з розвитку рухів в ігровому сюжеті або з рухливих ігор (щодня) (якщо дозволяє нозологія);
- ✓ індивідуальну роботу з розвитку рухів (щодня) (якщо дозволяє нозологія).

Конспекти всіх форм роботи по фізичному вихованню здобувачі-практиканти розробляють самостійно і представляють в звітній документації.

2. Розвиваюча (виховуюча та навчальна)

Здобувач в процесі своєї взаємодії з дитиною з особливими освітніми потребами повинен намагатися формувати в них цілісні основи відношення до дійсності.

Навчальна функція виражається в стимуляції і управлінні активністю дошкільника з ООП, в результаті якої у нього формуються знання, уміння і навички. Головна мета навчання дошкільників не передавання готових знань, а формування здібностей, інтересу до самостійного їхнього здобування.

Розвиваюча функція передбачає реалізацію освітньої програми дошкільного закладу.

Особливу увагу під час літньої педагогічної практики слід звернути на вирішення задач екологічного виховання дошкільників з ООП. Під час практики проводяться:

- ✓ екологічні свята;
- ✓ екологічні розваги (1 раз на тиждень);
- ✓ екологічні заняття (4-6, в тому числі з використанням екологічної казки).

Робота з екологічною казкою ведеться за визначеною системою, яка включає розповідь казки, її театралізацію, гру-бесіду дійових осіб з дітьми, гру-драматизацію.

Конспекти екологічних казок, занять, свят і розваг здобувачі розробляють самостійно і представляють їх у звітній документації.

3. Діагностична і корекційна

Реалізація цих функцій передбачає наявність у здобувача умінь використовувати елементарні засоби діагностики рівня інтелектуального і особистісного розвитку дитини з ООП. Дуже важливо виявити і ті затруднення, які відчуває дитина в значущих для нього видах діяльності, в установленні взаємовідношень з оточуючими.

З цієї метою здобувачі:

- ✓ вивчають особливості сюжетно-рольової гри;
- ✓ вивчають особливості взяття дитиною на себе ролі в сюжетно-рольовій грі;
- ✓ досліджують особливості усвідомлення дошкільниками 5-7 років з ООП сумісної гри і праці як різних видів діяльності.

4. Комунікативна.

Ця функція виявляється в стилі взаємовідносин між здобувачем і вихователем (асистентом вихователя), здобувачем, дітьми з ООП та їх батьками. Вона включає вміння встановлювати педагогічно доцільні

відносини з дітьми з ООП, регулювати спілкування і взаємовідносини в групі дітей не тільки одного віку, але й різного віку.

Регулюючи взаємодію дітей, здобувачам рекомендується затвердити у спеціальній групі (інклюзивній групі) наступні правила:

- ✓ нормотипові (старші) допомагають дітям з ООП (молодшим), коли ті просять;
- ✓ не можна відбирати іграшку у іншої дитини, бити чи ображати його, руйнувати його роботу або псувати продукти праці;
- ✓ діти з ООП завжди можуть бути присутніми при будь-якому занятті і по мірі сил і бажання брати участь в ньому;
- ✓ практикант не змушує дітей брати участь у заходах.

5. Конструкторсько-організаторська функція.

Ця функція включає:

- ✓ вміння здобувачі створювати умови для успішного розвитку і виховання дитини з особливими освітніми потребами;
- ✓ планувати освітній процес;
- ✓ володіти набором варіативних програми та методик корекційної роботи, здійснювати їх підбір і застосовувати у відповідності до порушення;
- ✓ творчо брати участь у перетворенні предметного середовища, яке оточує дитину з ООП;
- ✓ проектувати розвиток дитини з ООП в системі навчально-виховної взаємодії.

6. Координуюча.

Реалізація цієї функції полягає в об'єднанні і узгодженні змісту і направленні корекційного впливу на дитину з ООП.

Здобувач здійснює координацію діяльності корекційного педагога (дефектолога), вихователя інклюзивної групи, помічника вихователя, музичного керівника та інших співпрацівників закладу дошкільної освіти. Узгоджує свою діяльність з вихователем-напарником, методистом, медичних персоналом в рамках освітнього процесу всього дошкільного закладу; систематично співпрацює з батьками і особами, які їх замінюють.

В ході практики педагогічної (літньої) здобувачі повинні встановити діловий, побудований на довірі контакт в роботі з колективом, батьками.

Перший етап – трансляція батькам «сильних сторін» дитини їхньої дитини з ООП. Завдяки цьому з самого початку між молодим вихователем і

батьками складаються доброзичливі відносини з установкою на майбутнє ділове співробітництво.

Другий етап – трансляція батьками знань, які допомогли б їм у вихованні дитини з ООП у сім'ї і знань про дитину, які неможливо отримати в сім'ї, але які можуть бути цікавими для батьків (дані соціометричного дослідження групи, особливості спілкування дитини з ООП з однолітками, досягнення дитини в продуктивних видах діяльності, уявлення дошкільника).

7. Функція професійного самовдосконалення

В діяльності здобувача-практиканта особливо важлива роль відводиться самоосвіті і самовихованню. Широке коло знань, знайомство з якими допомагає професійному зросту молодого педагога. Те, на чому зупиниться здобувач в процесі самоосвіти, багато в чому залежить від його інтересів, направленості, ціннісних орієнтацій, установок. Молодий педагог, який входить в новий колектив, завжди відчуває невпевненість в своїх силах і здібностях, яка в цілому знижує успішність його діяльності під час практики. Впевненість в собі, навпроти, допомагає будувати відношення зі своїми новими колегами в бажаному напрямку. Практиканту пропонується попрацювати над тренуванням своєї впевненої поведінки.

У кінці робочої зміни здобувач-практикант обговорює свою діяльність з вихователем-наставником, отримує консультації щодо наступного робочого дня. Проведену самостійно роботу здобувач-практикант фіксує в щоденнику.

Форма звіту: щоденник педагогічної практики, конспекти п'яти проведених здобувачем пробних занять з різних розділів програми, конспект фізкультурної розваги і фізкультурного свята для всіх дітей групи.

Змістовий модуль III. Проведення відкритих залікових занять, оформлення звітної документації

На підсумковому етапі практики здобувачі проводять залікові режимні процеси та заняття і розваги з фізичної культури на повітрі.

Показові заходи оцінюють присутні груповий методист практики, завідувач або методист ЗДО, вихователь-наставник (асистент-вихователя), а також здобувачі-практиканти, які проходять практику в цьому ЗДО. Тему відкритого заходу для дитини здобувач-практикант обирає за власним бажанням, однак доцільно, щоб тема заняття відповідала перспективному плану навчально-виховної роботи групи та індивідуальної програми розвитку дитини (дітей) з ООП. Складаючи конспект заняття, студент-практикант має

виявити рівень своїх педагогічних здібностей, теоретичних та методичних знань. Для залікового заняття обираються інноваційні форми та методи навчання дітей з ОПП, що відповідають сучасному рівню науки і практики. До залікового заняття студент готує цікавий матеріал. Конспект відкритого заняття має бути прорецензований і затверджений вихователем-наставником за два дні до проведення заняття.

Після відкритого залікового заняття, проведеного кожним здобувачем-практикантом, відбувається його обговорення присутніми. Здобувачемі-практикантам роблять усебічний аналіз заняття, відзначивши відповідність його змісту програмі певної вікової групи, доцільність обраних форм і методів роботи, ефективність заняття і різних форм роботи, висловлюють зауваження до заняття, пропонують свої варіанти розв'язання поставлених на занятті навчальних та корекційних завдань. Результати обговорення і оцінка за проведення заняття фіксуються у протоколі обговорення відкритого заняття, який здобувач-практикант подає разом із конспектом у звітну документацію.

Результати педагогічної практики розглядаються на підсумковій педагогічній раді, в якій беруть участь керівники дошкільної установи, здобувачі-практиканти та їхні вихователі-наставники, груповий методист практики. На педагогічній раді затверджують характеристики здобувачів-практикантів, складені вихователями-наставниками. У характеристиці дається розгорнутий аналіз роботи студента під час практики, його ділових та особистісних якостей і вказується загальна оцінка за педагогічну практику.

Завершальним етапом роботи здобувача-практиканта є оформлення звітної документації та підготовка до участі у підсумковій конференції за результатами практики. Кожен здобувач-практикант готує письмовий звіт про роботу під час педагогічної практики (практики літньої), який оформляє на окремих аркушах. Інформація у звіті може бути викладена у довільній формі (тези, невеличке есе, педагогічні роздуми тощо). Завершити звіт необхідно самооцінкою. Крім того, разом зі своїми товаришами, які проходили практику в тому ж закладі дошкільної освіти, студент-практикант готує тематичну звітну доповідь, у якій розкриває підсумки практики та висвітлює одну з актуальних проблем виховання і навчання дітей дошкільного віку з особливими освітніми проблемами. Для доповіді обираються теми, що висвітлюють специфіку конкретного дошкільного закладу, кращий досвід виховання і навчання дітей дошкільного віку з ООП, власні здобутки та

успіхи. За результатами практики група здобувачів, що проходила практику в одному ЗДО, оформляє фотогазету.

Форма звіту: конспект відкритого залікового заняття, протокол його обговорення, звіт про педагогічну практику, виставка-конкурс фотогазет.

Частина IV

ВИМОГИ ДО ЗВІТНОСТІ ТА ПІДВЕДЕННЯ ПІДСУМКІВ ПРАКТИКИ

4.1. Перелік індивідуальної звітної документації практики педагогічної (практики літньої)

Після закінчення практики педагогічної (практики літньої) здобувач-практикант зобов'язаний протягом трьох днів після закінчення практики подати на кафедру теорії та методики дошкільної освіти в папці наступні документи:

Форми звітності студента про практику:

- I. Оформлення і подання звітної документації
1. Щоденник практики педагогічної (практики літньої) №1 (зразка МО) з індивідуальним планом роботи, відгуком і оцінкою роботи здобувача на практиці, завірену підписом керівника та печаткою установи.
2. Щоденник педагогічних спостережень практики педагогічної (практики літньої) (індивідуального плану проходження педагогічної практики, довідкові матеріали, спостереження відвіданих занять вихователя чи асистента вихователя з їх аналізом) (див. Додаток А).
3. Теку з матеріалами практики педагогічної (практики літньої) (5 конспектів занять з протоколами обговорень, наочним, дидактичним, роздатковим матеріалом до проведених занять)
https://vseosvita.ua/library/inkluzivna-osvita?s=&cat=67&is_pay=&page=&class=&type=&title_only=1
4. Теку з матеріалами залікового сценарію розваги (свята)
5. Звіт здобувача про проходження практики педагогічної (практики літньої) завірений підписом здобувача та методиста від ЗВО, презентаціями занять та заходів (див. Додаток Г).

Вимоги до правил ведення і оформлення щоденника (зразка МО)

1. Щоденник – це основний документ здобувача під час проходження практики.
2. Під час проходження практики здобувач щодня коротко ручкою повинен записувати у щоденник усе, що він зробив згідно з календарним планом проходження практики.
3. Після завершення практики заповнений щоденник подається керівникам практики від ЗВО і базової організації.
5. Оформлений щоденник з відгуками та підписами керівників, печаткою базової організації здобувача повинен захистити перед комісією ЗВО.
6. Без заповненого щоденника практика не зараховується.

Вимоги до звіту про практику педагогічну (практику літню)

Особливе місце серед підсумкової документації практики педагогічної (практики літньої) займає звіт про проходження практики. Інформація у звіті може бути викладена у довільній формі, висвітлювати інформацію про специфіку діяльності ЗДО, де функціонують спеціальні групи або інклюзивних груп загальноосвітніх ЗДО, та види робіт, які виконувалися здобувачем під час практики.

Обов'язковими складовими частинами звіту про проходження практики педагогічної (практики літньої) є:

- 1) титульний лист (із вказівкою факультету, даних про здобувача-практиканта, керівника практики від кафедри та керівника від бази практики, інших відомостей), підшивається до звіту як його перший аркуш;

2) зміст звіту, в якому вказуються розділи звіту та відповідні сторінки; вступ із короткою характеристикою бази практики, індивідуального завдання на практику, (підшивається як другий аркуш звіту);

3) основна частина звіту за розділами відповідно до змісту звіту, в якій зазначається:

- строки проходження практики педагогічної (практики літньої);
- назва педагогічної установи де здобувач проходив практику педагогічну (практику літню);
- коротка характеристика та специфіка діяльності;
- які умови були створені керівництвом педагогічної установи для проходження здобувачем практики педагогічної (практики літньої);
- зміст робіт, які були виконані здобувачем за період проходження практики педагогічної (практики літньої), послідовність та процесуальні особливості їх виконання;
- види та характеристика завдань і доручень, які були виконані здобувачем, та їх результати;
- труднощі (теоретичного та практичного характеру), які виникали у здобувача за час проходження практики педагогічної (практики літньої);
- пропозиції щодо поліпшення організації діяльності педагогічної установи де здобувач проходив практику;
- пропозиції щодо вдосконалення навчального процесу, якості викладання навчальних дисциплін, підвищення ефективності практики педагогічної (практики літньої).

Звіт про проходження практики педагогічної (практики літньої), як правило, повинен бути надрукованим, а всі матеріали, докладені до нього – підшиті й пронумеровані. Не підшивається, а додається до звіту заповнений щоденник практики. Завершити звіт необхідно самооцінкою.

Обсяг звіту про проходження практики педагогічної (практики літньої), без обліку додатків, повинен складати не менше 7 сторінок тексту з одинарним інтервалом кегля 14. Обсяг звіту про практику разом з додатками складає не менше ніж 15 аркушів.

Основні технічні вимоги до оформлення звіту:

- аркуші формату А4;
- текстовий редактор – MS Word 2003 і вище;
- міжрядковий інтервал – 1,5,
- кегель Times New Roman – 14,
- абзацний виступ – 1,25 см,
- поля зверху та знизу – 2 см, ліворуч – 3 см, праворуч – 1,5 см.
- нумерація сторінок – праворуч зверху, без крапки в кінці.

II. Презентація результатів проходження практики на звітній конференції.

III. Норми оцінювання здобувачів:

Загальна підсумкова оцінка за практику визначається на основі середнього балу за вітчизняною шкалою і виставляється у відомості обліку успішності та індивідуальному навчальному плані студента (ІНМС) за двома шкалами оцінювання: національною і шкалою ECTS.

Після закінчення терміну практики здобувачі звітують про виконання програми, а також готують **звітну документацію**, до якої входять:

- ✓ Щоденник педагогічної практики (практики літньої).
- ✓ Щоденник педагогічних спостережень (індивідуальний план роботи здобувача-практиканта) практики педагогічної (практики літньої)
- ✓ Звіт про практику педагогічну (практику літню).
- ✓ Конспекти проведених здобувача-практикантом занять (5 занять з різних розділів програми).

✓ Конспект відкритого залікового заняття або заходу з протоколом його обговорення.

Після завершення практики здобувачі обробляє зібраний матеріал і складає звіт, у якому подає аналіз всіх напрямів своєї роботи під час практики, характеризує повноту виконання завдань, труднощі, з якими стикався, вказує на досягнення та нереалізовані ідеї, визначає причини недоліків та упущень, намічає основні шляхи самовдосконалення.

Підсумком педагогічної практики є звітна конференція.

Критерії оцінювання практики педагогічної (практики літньої)

Загальна оцінка за проходження практики педагогічної (практики літньої) здобувачем складається із суми оцінок, які виставлені керівником практики від бази практики, керівником практики від вузу за виконання завдань практики, та за підсумком усного захисту перед комісією основних положень, які входять до програми практики, помножені на ваговий коефіцієнт- середньозважений бал здобувача за даний вид практики.

Ваговий коефіцієнт - число (в межах від 0,1 до 1), що відображає ступінь значущості (питому вагу) оцінки окремої складової.

Середньозважений бал здобувача - загальна підсумкова оцінка за практику виставляється у відомості обліку успішності за двома шкалами оцінювання: національною і шкалою ECTS.

Таблиця 4.1

Розподіл вагових коефіцієнтів за видами діяльності

№ п/п	Види діяльності здобувача-практиканта	Вагові коефіцієнти
1.	Оцінка за різні види діяльності здобувача від бази практики (проведеннязагартовуючи процедур, занять, екскурсій, прогулянок та розваг).	
2.	Оформлення і своєчасне подання звітної документації про педагогічну практику методисту-керівнику.	0,3
3.	Захист звіту здобувача про проходження практики	0,2

Таблиця 4.2

Загальні критерії оцінювання професійно-практичних досягнень здобувача-практиканта

оцінка	Критерій оцінювання
«відмінно» (90-100 балів)	Виконано повний обсяг програми практики та індивідуального плану здобувача-практиканта. Практикант глибоко володіє вмінням спостерігати та аналізувати педагогічний процес у спеціальних групах ЗДО, інклюзивних групах ЗДО. Активне креативне включення в навчально-виховний процес. Творчий підхід до підготовки та самостійної роботи з дітьми дошкільного віку з особливими освітніми потребами, зокрема, ігрову діяльність, руховий режим дня, розваги, самостійну художню діяльність. Виготовлено наочно-дидактичний матеріал, який відповідає педагогічним і гігієнічним вимогам. Вчасно здана звітна документація. Успішна презентація звіту.
«добре» (76-89 балів)	Виконано повний обсяг програми практики та індивідуального плану здобувача-практиканта. Практикант володіє вмінням спостерігати та аналізувати

	педагогічний процес у спеціальних групах ЗДО, інклюзивних групах ЗДО. Сформовані вміння до підготовки та самостійної роботи з дітьми дошкільного віку з особливими освітніми потребами, зокрема, ігрову діяльність, руховий режим дня, розваги, самостійну художню діяльність. У заняттях і сценарію розваги (свята) допущені незначні помилки. Наочний матеріал потребує покращення. Невпевнена презентація звіту.
«задовільно» (60-74 балів)	Виконано повний обсяг програми практики та індивідуального плану здобувача-практиканта. Практикант погано володіє вмінням спостерігати та аналізувати педагогічний процес у спеціальних групах ЗДО, інклюзивних групах ЗДО. Погано сформовані вміння до підготовки та самостійної роботи з дітьми дошкільного віку з особливими освітніми потребами, зокрема, ігрову діяльність, руховий режим дня, розваги, самостійну художню діяльність. У заняттях і сценарію розваги (свята) допущені помилки. Включення здобувача-практиканта у навчально-виховний процес відбувалося на вимогу керівників практики. Поверхнева підготовка до проведення занять, визначених програмою. Нечітка презентація звіту.
«незадовільно» (34-59 балів)	Не виконаний обсяг програми практики та індивідуального плану здобувача. Відсутність інтересу до включення у навчально-виховний процес. Визначені програмою практики заняття та сценарій розваги (свята) не проведено, не представлено вивчене під час практики навчально-дидактичне забезпечення. Здобувач-практикант не спроможний до виконання фахової діяльності.

Підведення підсумків практики

Підведення підсумків практики проводиться відповідальними за практику від кафедри після завершення заліку у присутності всіх практикантів. Під час підведення підсумків керівники визначають ступінь виконання програми практики, аналізують типові приклади дій практикантів, відмічають кращих, доводять рекомендації та завдання з використання набутого досвіду і нових знань.

Кожному практиканту повідомляється індивідуальна загальна оцінка за практику за отриманою здобувачем загальною сумою балів

поточного та підсумкового контролю. Груповий керівник оформлює звіт за результатами практики.

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ: НАЦІОНАЛЬНА ТА ECTS

Інтерваль на шкала	Оцінка в балах за шкалою ECTS	Оцінка ECTS	Рівень компетентності	Оцінка за національною шкалою
4,51–5,00	90–100	A	Високий (творчий)	відмінно
4,01–4,50	82–89	B	Достатній (конструктивно-варіативний)	добре
3,51–4,00	75–81	C		
3,16–3,50	69–74	D	Середній (репродуктивний)	задовільно
2,51–3,15	60–68	E		
1,51–2,50	35–59	FX	Низький (рецептивно-продуктивний)	незадовільно з можливістю повторного складання
0,00–1,50	0–34	F		незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Базова

1. Інклюзивна педагогіка: Навчальний посібник для науково-педагогічних працівників, студентів закладів вищої освіти. Дімітріс Аргіропулос, Наталія Тарнавська. Житомир: Вид.О. О. Євенок, 2020. 248 с.
2. Колишкін О. В. Вступ до спеціальності «Корекційна освіта»: навч. посіб. Суми : Університетська книга, 2008. 397 с.

3. Миронова С. Оформлення документації вчителями-дефектологами та вчителями-логопедами спеціального дошкільного навчального закладу. *Вихователь-методист дошкільного закладу*. 2013. № 4. С. 46–5.
4. Миронова С. Оформлення документації вчителями-дефектологами та вчителями-логопедами спеціального дошкільного навчального закладу. *Вихователь-методист дошкільного закладу*. 2013. № 5. С. 33–46.
5. Рутковська Т. Втілення принципу інтеграції в сучасній роботі вчителя-дефектолога. *Дефектолог*. 2012. № 10. С. 11–14.
6. Матвеева М. П., Миронова С. П. Корекційна робота в системі освіти дітей з вадами розумового розвитку : навч.-метод. посіб. Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський державний університет, 2005. 164 с.

Допоміжна

7. Аксьонова Л. В. Цікаві розвивальні і рухливі ігри для всієї родини. Донецьк : БАО, 2008. 368 с.
8. Бодруг Є. Робота педагога-дефектолога з батьками дітей із вадами слуху: теоретичні основи та практичні аспекти співпраці. *Дефектолог*. 2013. № 1. С. 9-19.
9. Вільчковський Е. С. Організація рухового режиму дітей у до 13. шкільних навчальних закладах: навч.-метод. посіб. Тернопіль: Мандрівець, 2008. 128 с.
10. Грицак Т. Поради вчителя-дефектолога (тифлопедагога) батькам, які люблять свою дитину. *Дефектолог*. 2011. № 1. С. 38-54.
11. Дегтяренко Т. М., Вавіна Л. С. Корекційно-реабілітаційна робота в спеціальних дошкільних закладах для дітей з особливими потребами: навч. посіб. для студентів ВНЗ. Суми : Університетська книга, 2008. 302 с.
12. Дмитрієва І. В. Командна взаємодія фахівців у процесі індивідуального супроводу дитини в умовах інклюзивного навчання. *Актуальні питання корекційної освіти*. 2016. Вип. 7. Том 1. С.90 - 98.
13. Друзь В. В. Вправи на розвиток міжпівкульної взаємодії: робочий інструментарій для дефектологів. *Дитина з особливими потребами*. 2019. № 9. С. 30–31.
14. Євдошенко О. Орієнтування в просторі. Організація навчально-виховного процесу дошкільників із порушеннями зору. *Дефектолог*. 2018. № 11. С. 21-43.
15. Карацюба А. Використання казкотерапії у корекційній роботі. *Дефектолог*. 2015. № 10. С.4–8.

16. Кідіна Л. М. Психолого-педагогічний супровід педагогічної практики майбутніх вихователів ДНЗ. *Вісник післядипломної освіти : зб. наук. праць*. Київ, 2010. Вип. 1 (14). Ч. 2. С. 183–189.
17. Коваленко І. Консультації вчителя-дефектолога для музичних керівників і педагогів груп компенсуючого типу для дітей з порушенням зору. *Дитячий садок*. 2012. № 7. С. 15–18.
18. Колупасва А. А., Таранченко О. М. Навчання дітей з особливими освітніми потребами в інклюзивному середовищі: навчально-методичний посібник. Харків : Вид-во «Ранок», 2019. 304 с.
19. Лист міністерства освіти і науки України щодо надання психолого-педагогічних та корекційно-розвиткових послуг дітям з ооп в літній період URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/shodo-nadannya-psihologo-pedagogichnih-ta-korekcijno-rozvitkovih-poslug-dityam-z-oop-v-litnij-period>
20. Логопедія: підручник / за ред. М. К. Шеремет. К.: Видавничий Дім «Слово», 2018. 676 с.
21. Лохвицька Л. В. Андрющенко Т. К. Дошкільникам про основи здоров'я: навч.-метод. посіб. 2-ге вид., оновл. Тернопіль: Мандрівець, 2008. 192 с.
22. Малярчук А. Я. Обстеження мовлення дітей: Дидактичний матеріал. Київ: Літера ЛТД, 2003. 104 с.
23. Матвеева М. П., Миронова С. П. Корекційна робота в системі освіти дітей з вадами розумового розвитку : навч.-метод. посіб. Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський державний університет, 2005. 164 с.
24. Навчально-методичний комплект. Навчально-методичний посібник «Особлива дитина в інклюзивному навчальному закладі»/ Коваль Л.В., Компанець Н.М., Квітка Н.О., Лапін А.В., Луценко І.В. К.: 2018р.
25. Організаційно-методичний супровід дитини з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивного ДНЗ. Методичний посібник. Коваль Л.В., Луценко І.В., Компанець Н.М.. Лист ІМЗО від 18.05.2018 №22.1/12-Г-266.
26. Порошенко М.А. Інклюзивна освіта: навчальний посібник. Київ: ТОВ «Агенство «Україна», 2019. 60с.
27. Постанова Кабінету Міністрів України від 15.08.2011р. за №872 «Порядок організації інклюзивного навчання у загальноосвітніх навчальних закладах». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/872-2011-%D0%BF#Text>
28. Постановою Кабінету Міністрів України від 15 вересня 2021 року № 957 «Порядок організації інклюзивного навчання у закладах загальної середньої освіти» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/957-2021-%D0%BF#Text>
29. Практика асистента педагога: міжнародний й український контекст: результати дослідження / О. Федоренко, О. Мартинчук, Н. Софій, Г.

- Лук'янова, О. Кошіль, Т. Симоненко, Л. Байда, Ю. Найда. Київ ФОП Парашин, 2020, 122 с.
30. Програма розвитку дітей дошкільного віку з порушеннями мовлення. URL:<https://imzo.gov.ua/osvita/zagalno-serednya-osvita/korektsiyi-programi/korektsiyivo-rozvitkovi-zanyattya-dlya-ditey-z-tyazhkimi-porushennyami-movlennya/>
  31. Програма розвитку дітей дошкільного віку з розумовою відсталістю. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchannya-ditey-u-specialnih-zakladah-osviti/osvita-ditey-z-osoblivimi-potrebami/navchalni-programi/korektsiyni-programi/programi-rozvitku-dlya-ditey-z-osoblivimi-osvitnimi-potrebami-doshkilnogo-viku>
  32. Синьов В. М. Корекційна психопедагогіка. Олігофренопедагогіка : підручник. Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2007. Ч. 1. Загальні основи корекційної психопедагогіки (олігофренопедагогіки). 238 с.
  33. Синьов В. М. Корекційна психопедагогіка. Олігофренопедагогіка : підручник. Київ : Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2009. Ч. 2 : Навчання і виховання дітей. 224 с.
  34. Стандарт вищої освіти України першого (бакалаврського) рівня вищої освіти – ступеня бакалавра – з галузі знань 01 Освіта/Педагогіка спеціальності 016 Спеціальна URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vyshcha/standarty/2020/06/17/016-spetsialna-osvita-bakalavr.pdf>
  35. Федорова Н. В. Формування гуманістичної педагогічної позиції майбутніх логопедів у процесі професійної підготовки. *Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти : збірник наукових праць Рівненського державного гуманітарного університету*. 2017. Випуск 1 (60). С.211 – 215.
  36. Федорович Л. О. Проблеми і перспективи підготовки фахівців дошкільної корекційної освіти. *Зб. наукових праць Бердянського державного педагогічного університету* (Педагогічні науки). № 2. Бердянськ, 2005. С. 151- 159.
  37. Фізичне виховання і основи здоров'я. Програма розвитку дітей дошкільного віку з розумовою відсталістю. Методичні рекомендації. Серія "Світ навколо мене". Гладченко І.В. Лист МОН від 05.05.2015 №1/11-6383.
  38. Шеремет М. К. Основні тенденції модернізації підготовки корекційних педагогів в умовах реформування освітньої галузі. *Логопедія*. 2011. № 1. С. 3-5.
  39. Шеремет М. К. Підготовка корекційних педагогів у вищих навчальних закладах. *Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка*. Соціально-педагогічні науки: в 2 ч. за

ред. О.В. Гаврилова, В.І. Співака. Кам'янець-Подільський: Медобори-2006, 2011. Вип. XVII, Ч. 1. 368 с.

Інші інформаційні ресурси

1. <https://mon.gov.ua/ua> – офіційний сайт Міністерства освіти і науки України.
2. <http://www.uasp.org.ua/> – сайт української асоціації корекційних педагогів.
3. <https://mon.gov.ua/ua/osvita/doshkilna-osvita/programi-rozvitku-ditej> – програми розвитку дітей з порушеннями психофізичного розвитку.
4. <https://mon.gov.ua/ua/tag/inklyuzivne-navchannya> – інклюзивне навчання.
5. <http://logoclub.com.ua> – логопедичний сайт, де зібрані методичні поради, практичні рекомендації та весь комплекс необхідних матеріалів для розвитку мовлення дітей, попередження та подолання мовленнєвих порушень, а також підвищення результативності корекційно-розвивальної роботи.

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А

Схема складання щоденника практики педагогічної (практики літньої)

На першій сторінці: прізвище, ім'я та по-батькові практиканта, назва учбового закладу, факультет, курс і група. Прізвище, ім'я та по-батькові викладача-методиста з дефектологічної практики.

На другій сторінці: дані про спеціалізований дошкільний заклад: адреса, телефон; прізвище, ім'я та по-батькові завідуючого закладу, вихователів групи (за якою прикріплені здобувач).

На третій сторінці: список дітей групи.

На четвертій сторінці: розклад занять у прикріпленій групі.

Форма ведення щоденника практики

Дата	Зміст роботи	Аналіз виконаної роботи	Підпис вихователя (асистента вихователя)
	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ознайомитись з ситемою роботи закладу документацією, програмами, медико-педагогічною документацією, методами корекційної роботи та ін. 2. Спостереження за поведінкою дітей, за роботою вихователя (асистента вихователя) та ін. 3. Допомога вихователям (асистенту вихователя) та ін. 4. Вивчення матеріалів, програм, літератури тощо.		
	<ol style="list-style-type: none"> 1. Відвідування корекційних занять. 2. Підготовка матеріалів, програми, звіту... 3. Проведення 5-ти занять заняття, залікового сценарію розваги (свята)		

ДОДАТОК Б

Міністерство освіти та науки України

Мукачівський державний університет

Кафедра теорії та методики дошкільної освіти

Факультет педагогічний

Конспект заняття з

на тему: _____

Оцінка “ _____ ”

Вихователь (асистент
вихователя)

_____
/підпис/

Методист від ЗВО

_____
/підпис/

П.І.Б. здобувача

_____

_____ курсу, _____
групи

Мукачево 20..

ДОКУМЕНТАЦІЯ
АСИСТЕНТА ВИХОВАТЕЛЯ

Поки що, нормативно не визначено переліку обов'язкової документації, яку має оформлювати асистент вихователя. Приблизний перелік документів можна визначити, спираючись на ряд нормативних документів:

- Положення КМУ від 10.04.2019р №530 ,
- Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку організації діяльності інклюзивних груп у закладах дошкільної освіти» від 28 липня 2021 року,
- ЗУ «Про освіту»; Конвенція про права осіб з інвалідністю; Конвенція про права інвалідів (ратифікована Верховною Радою України 16.12.2009, набрала чинності 06.03.2010);
- Закон України "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України" від 24.12.2015 №911-VIII;
- Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо доступу осіб з особливими освітніми потребами до освітніх послуг» від 06.09.2018 № 2541-VIII;
- Наказ МОН від 17.04.2019 №423 "Про затвердження Типового перліку засобів корекції психофізичного розвитку дітей з особливими освітніми потребами, які навчаються в інклюзивних та спеціальних групах закладів дошкільної освіти";
- Постанова Кабінету Міністрів України від 14.06.2000 р. № 963 ;
- ЗУ «Про дошкільну освіту».

Асистенти вихователя та ін. пед.працівники, ведучи відповідну документацію, планують свою роботу, забезпечують її облік та звітність.

1. Журнал обліку роботи асистента вихователя

В ньому можуть бути наступні графи:

- Освітня діяльність (відвідування занять у групі. Тут фіксується вся навчально – виховна діяльність у групі (перспективне на місяць, календарне планування на день, **плани конспекти занять зі змінами**, картками –підказками і т.п для дітей з ООП)
- Індивідуальний супровід дитини з ООП;
- Корекційно-розвиткові заняття на базі закладу;
- Робота з батьками;

2. Щоденник спостережень за дитиною (форма ведення визн. в закладі).

3. Графік роботи асистента (вихователя), затверджений керівником закладу

Графік роботи асистент вихователя складають, узгоджуючи його з:

- розкладом занять у закладі

- заняттями інших педагогів, спеціалістів вузького профілю.

У графіку фіксують особливості організації навчально-виховного процесу в інклюзивній групі, вказуючи на такі завдання діяльності асистента вихователя, як:

- допомога вихователю під час проведення занять;
- розроблення матеріалів для індивідуальної роботи з дітьми;
- проведення виховних занять;
- індивідуальний супровід дітей;
- консультації для батьків;
- взаємодія з іншими фахівцями психолого-педагогічного супроводу.

4. Посадова інструкція.

5. Інструкція з охорони праці.

6. Ксерокопія висновку дитини з ІРЦ.

7. Ксерокопія наказів з організації інклюзивного навчання по закладу (про створення команди психолого-педагогічного супроводу і т.д.).

8. Індивідуальна програма розвитку.

9. і 10. Портфоліо дитини та асистента вихователя.

11. Програма розвитку з корекційно-розвитковим складником для дитини з ООП (визначена ІРЦ у висновку, *за потреби*).

12. Журнал обліку консультаційної та просвітницької діяльності (за потреби)

13. Індивідуальна карта розвитку дитини

ДОДАТОК Г

Орієнтована схема звіту

Звіт з педагогічної практики оформляється та подається на аркуші паперу формату А-4, комп'ютерна верстка.

1. Загальні відомості про місце і час практики педагогічної в ЗДО: повна назва, адреса, прізвища й ініціали завідувача, вихователів групи, асистента вихователя.

2. Матеріально-технічна база та предметно-розвивальне середовище закладу дошкільної освіти.

3. Науково-методичне забезпечення педагогічного процесу: зміст освітньо-виховної та корекційної діяльності у ЗДО.

4. Аналітична інформація про виконання індивідуального плану студента: позитивні та негативні сторони, труднощі, які виникли під час практики, чим обумовленні.

5. Звіт-самоаналіз педагогічної та виховної роботи, якість та ефективність самостійно проведених різних форм освітньо-виховної роботи, проведеної з дітьми з ООП.

6. Значення педагогічної практики для оволодіння педагогічною майстерністю.

7. Власна оцінка результатів проведеної роботи. Ваші побажання та пропозиції щодо поліпшення організації та проведення практики.

Дата _____

Здобувач освіти-практикант:

_____   _____
підпис   прізвище та ініціали

Керівник практики від ЗВО:

_____   _____
підпис   прізвище та ініціали

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>